

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
14. OKT.
1988

Letnik XLIII.
Štev. 45 (2405)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
700 din
P. b. b.

„Njet“ v Moskvi

„Hladna prha“ za avstrijskega kanclerja ob prihodu na uradni obisk v Sovjetsko zvezo: ministrski predsednik Rižkov mu je dejal, da za SZ kot podpisnico ADP vstop Avstrije v Evropsko skupnost ni združljiv z njeno trajno nevtralnostjo. Vranitzkega je sprejel tudi Mihail Gorbačov.

„Opera za tri groše“ SLG Celje na koroških odrih

Prihodnji konec tedna bo na povabilo Slovenske prosvetne zveze in ob sodelovanju prosvetnih društev na Koroškem gostovalo Slovensko ljudsko gledališče Celje z „Opero za tri groše“ ali „Beraško opero“. Osrednji gledališki predstavi bosta v soboto, 15. oktobra, v kulturnem domu v Ločah, v nedeljo, 16. oktobra, pa v Kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Obakrat bo začetek točno ob 20. uri.

Krstna predstava Brechtove družbenokritične gledališke predstave je bila 31. avgusta 1928 v Berlinu. V šestdesetih letih so jo nešteto krat uprizorili, vendar danes ni nič manj aktualna. Premiera te uprizoritve, ki jo bomo videli na Koroškem, je bila 30. septembra letos v Celju. Bila je deležna izredne pozornosti gledalcev. To je hkrati največja predstava, ki jo je kdajkoli uprizorilo SLG Celje.

Prizor iz „Beraške opere“ v celjski uprizoritvi

Koroška začčenja rušiti zvezno šolsko komisijo

11. oktobra je na Dunaju prvič zasedala komisija pri ministrstvu za pouk, ki ima nalogo spremljati uvajanje in izvajanje novega šolskega zakona. Prva seja je imela nalogo določiti delovni in terminski načrt. Toda politične sence, ki s Koroške segajo v to komisijo, kažejo, da vse tri v koroškem deželnem zboru zastopane stranke odklanjajo delovanje v okvirih, ki ga je določilo ministrstvo in ki je bilo sprejemljivo tudi za Slovence.

Šef koroške ÖVP Harald Scheucher se je izrekel proti sestavi komisije že na desetooktobrski slavnosti „abwehrkämpferbunda“. V začetku tedna pa je vprašal deželnega glavarja Ambrozyja, če bo ta dovolil samovoljno ravnanje ministrice Hawličkove. Za tem je koroška deželna vlada, prav na dan prvega zasedanja komisije, naslovila ministrici Hawličkovi pismo, v katerem zahteva vključitev še treh članov v komisijo. To naj bi bili

„strankarski eksperti“ koroške SPÖ, ÖVP in FPÖ!

Ni se mogoče ubraniti vtisa, da skuša Koroška ponovno ovirati delovanje zvezne komisije. Namesto nemotenega sodelovanja v komisiji so sprožili novo politično debato, ki naj bi zagotovila več strankarskega vpliva. Na ta način bi v komisijo vključili tudi predstavnika koroške FPÖ. V tej zvezi je tudi zanimivo, da je bil na seji navzoč dr. Ralf Unkart, ki pa je dejal, da še ni bil ime-

novan za zastopnika koroške deželne vlade, čeprav to pričakuje.

Pedagoško združenje dvojezičnih učiteljev na Koroškem je zahtevo po naknadnem imenovanju treh zastopnikov strank v komisijo ocenilo kot „ponovno politizacijo koroškega šolskega vprašanja“. V svoji izjavi sprašuje, ali bi bilo za slovenske člane, ki sta jih imenovali obe osrednji organizaciji, nadaljnje sodelovanje v zvezni komisiji še smiselno. (dalje na 2. strani)

Vsa Evropa potrebuje stabilno Jugoslavijo

Ob najnovejših dogodkih v Jugoslaviji, posebno v Srbiji in Črni gori ter na Kosovu in v Vojvodini, je v Evropi mogoče opaziti veliko zaskrbljenost. Ob tem je močno izražena želja po stabilni Jugoslaviji. S posebno zaskrbljenostjo pa spremljajo nastop nacionalističnih sil v Srbiji, ki hočejo s pritiskom doseči spremembe, ki niso združljive z Avnojsko Jugoslavijo. Koroški Slovenci si želimo stabilno Jugoslavijo, državo enakopravnih narodov in narodnosti.

PREBERITE

na strani

2 Pelinka: „Vsa resnica je dvojna resnica!“

3 Alternativni oktober v duhu sožitja

4 Heute im Slovenski vestnik

5 Kulturno pismo iz Slovenije

6 Koledar prireditev

7 Televizijski in radijski spored

8 Slovenski novinarji slavili zmago

Premiera dunajskih lutkarjev

Lutkovna skupina dunajskih študentov je za svoj jubilej ob peti obletnici pripravila lutkovno predstavo „Revolucija v deželi sadja in zelenjave“. Premiero, ki je povsem uspela, so dunajski lutkarji povezali z razstavo lutk, s katerimi so igrali v raznih predstavah v teh petih letih. O premieri in razstavi obširneje poročamo na 5. strani.

Obir: Lastniki se trudijo za rešitev

Direktor SOZD Slovenija papir dipl. ek. Miro Varšek ter direktorja tovarna celuloze Obir dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Karl-Heinz Halter so imeli v četrtek dopoldne razgovor z deželnim glavarjem dr. Ambrozyjem o bodočnosti rebrške tovarne. Ta jim je povedal v bistvu isto, kot že dan poprej deželni finančni referent Rauscher, in sicer, da je dežela pripravljena podpreti tovarno s tolikšno višino sredstev, za kolikor je obvezana po zakonu, za preostala sredstva pa naj Slovenija papir poskrbi sam.

Miro Varšek je v razgovoru za Slovenski vestnik nato izjavil, da je Slovenija papir načelni sklep že sprejela, ter da se bodo v naslednjem času točno dogovorili, kako bodo tovarne, članice sestavljene organizacije, zbrale 500 milijonov šilingov lastnega kapitala. Tudi s firmami dobaviteljicami že pripravljene pogodbe o posebnih kreditih. Slovenija papir se torej prizadeva za rešitev v korist celotne regije, medtem ko dežela še nadalje zavlada in odreka pomoč tam, kjer je najbolj potrebna.

Slovenski vestnik dvakrat tedensko!

KOMENTAR

dr.
FRANCIJA
ZWITTRA
ml.

SVOBODA
UMETNOSTI

Thomas Bernhard in njegov režiser v dunajskem „Burgtheatru“ Claus Peyman ne razdvajata avstrijskega prebivalstva in avstrijske politike, temveč ju združujeta in hkrati sramotita.

„Heldenplatz“, Bernhardova nova drama, ki naj bi 4. novembra doživela krstno izvedbo na Dunaju, straši varuhe avstrijske zgodovine in teatrologije; estetska čistost avstrijskega kulturnega templja je spet v nevarnosti.

Citati, ki jih menda plača avstrijski davkoplačevalec, so hudi: na Dunaju je danes več nacistov kot pred petdesetimi leti, ta država sloni na katolicizmu in nacionalnem socializmu, mentaliteta njenih državljanov je skoz in skoz katoliško-nacional-socialistična, avstrijska varianta socializma jo je spravila na rob propada; udeleženi so vsi sloji – od skorumpiranih sindikalistov do univerzitetnih profesorjev in kajpada politikov.

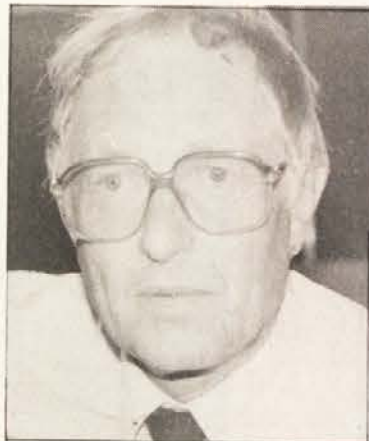
Nič kaj novega za vsakogar, ki pozna dosedanja Bernhardova dela.

Neutemeljena, krivična posploševanja! enoglasno kriči zbor avstrijskega javnega in objavljenega mnjenja; variante sicer obstajajo: Mock je za takojšnjo prepoved uprizoritve, pristojna ministrica Hawliczkova takega besedila – če bi bila pisateljica – ne bi pisala (postavlja se vprašanje, ali bi jo raje imeli kot pisateljico ali kot ministrico), vendar se vsaj (doslej) postavlja kot zagovornica svobode umetnosti, Vranitzky se sploh ne čuti prizadetega in Haider verjetno točno ve, kam spadajo ali so svojčas spadali take vrste umetniški.

Vendar: univerzitetni profesor Borodajkewicz ni Bernhardova izmišljotina; Hödlovo pismo (Waldheim = Kristus) ni nastalo na Peymanovi režijski mizi; vojnega zločinca Rederja ni sprejel igralec „Burgtheatra“, temveč avstrijski minister.

In Waldheim, to personifikacijo žaljenja avstrijskih antifašistov, za državnega predsednika niso izvolili Peymanovi igralci, temveč prav tista tipična večina Avstrijcev, v katere imenu Waldheim lahko govori: uprizoritev Bernhardove drame je žalitev za Avstrijce.

Prav zato je ta uprizoritev nujno potrebna.

Člana dunajske zvezne komisije Franc Kukovica in dr. Teodor Domej (desno).

O prvem zasedanju
šolske komisije

(nadaljevanje s prve strani)

Slovenski člani komisije so na torkovi seji med drugim sprožili tudi vprašanje didaktičnih delavnic, ki so zelo aktualne. Šolska oblast je namreč že odredila deset prireditev s tem imenom, določila šole, na katerih naj bi delavnice bile, izbrala njihove vodje in določila še druge podrobnosti. Učiteljem za aktivno sodelovanje ne preostane veliko možnosti.

Slovenski in drugi člani komisije so konkretno predlagali, da je treba razpis v tej zadevi razposlati (seveda dvojezično!) vsem šolam. Učitelji pa naj bi sodelovali na prostovoljni osnovi, imeli naj bi možnost izbire delovnih težišč in možnost samostojnega dela. Prav tako naj bi bilo zagotovljeno finansiranje in soodločanje pri izbiri vodij delavnic. Le tako je mogoče mobilizirati učitelje za izdelavo dobrih pripomočkov za dvojezični pouk.

Koroški Slovenci in strokovnjaki celovške univerze smo v zadnjih letih v zvezi z izboljšanjem skupnega dvoje-

zičnega šolstva take didaktične delavnice sami predlagali. Od teh predlogov je v sedanji uradni verziji ostalo več ali manj le še ime „didaktična delavnica“, vsebina in način dela pa sta se popolnoma spremenila. Zato je treba biti pozoren.

Tudi veljavo slovenščine v javnosti bi bilo treba povečati, je bilo med drugim rečeno na seji. V ta namen bi bilo treba ustanoviti posebno delovno skupino.

Naslednja seja komisije bo 22. 11. na Dunaju. Obravnavali bodo poročilo Koroškega deželnega šolskega sveta o položaju manjšinskega šolstva, prav tako pa tudi vprašanje didaktičnih delavnic.

V komisiji je ta čas 17 članov. V njej so 4 zastopniki prosvetnega ministrstva, po dva predstavnika ZSO, NSKS, koroške deželne vlade, deželnega šolskega sveta, po enega člana pa so imenovali Urad zveznega kanclerja, zunanje ministrstvo, celovška univerza, ministrstvo za umetnost in šport in avstrijska rektorska konferenca.

Pelinka k letu '38:
„Vsa resnica je
dvojna resnica!“

V okviru predavanj o spominskem letu 1938–1988 v domu prosvete „Sodalitas“ v Tinjah je pretekli petek predaval znani avstrijski politolog, univ. prof. dr. Anton Pelinka. Znanstvenik se je v prvi vrsti poglobil v vlogo Avstrije in Avstrijcev v letu 1938 oz. „anšlusa“ in pri tem ugotovil, da je „vsa resnica dvojna resnica“.

Kot prvo resnico je Pelinka navedel, da je Avstrija bila prva žrtev nacional-socialistične agresije, druga resnica pa je – je dejal Pelinka – da je bila Avstrija tudi storilka. „Šele obe resnici pa sta vsa resnica“, je dejal politolog, ki ga koroški politiki že napadajo, ker da nočejo slišati oz. priznati resnice o avstrijski vlogi v letu 1938,

temveč tudi ne sprejeti nje-gove trezne, stvarne in kritične analize o restriktivni koroški manjšinski politiki po podpisu državne pogodbe leta 1955.

Pelinka je v svojem referatu tudi osvetlil vlogo koroškega nemškega nacionalizma v letu 1938 in v letih vojne, katerega višek je bilo izseljevanje slovenskih družin na Koroškem.

Svoj referat je zaključil z ugotovitvijo, da je Avstriji in njenim politikom skozi desetletja uspelo ustvariti sliko žrtve nacističnega režima in agresije, da pa je sedaj v mednarodni javnosti soočena tudi z vlogo storilca. „Avstrija se je sedaj prisiljena spomniti tudi te vloge. Čas je, da tudi to drugo resnico temeljito analizira“, je dejal Pelinka.

„Če bi zmagala nacistična strahovlada, če se nemški wehrmacht ne bi zrušil, ne bi bilo demokratične republike Avstrije. Zmaga nacizma in nemške vojske pa bi pomenila tudi nemško Koroško oz. posledico, da slovenske narodnostne skupnosti v Reichsgau Kärnten danes ne bi bilo več“, je zaključil univ. prof. Dr. Anton Pelinka.

Ivan Lukan

Politolog, univ. prof. dr. Anton Pelinka je v diskusiji ostro kritiziral trenutno politiko Smolleja in NSKS v šolskem vprašanju in jo ocenil kot „diletantsko“.

Slovenija za soglasje!

Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije je na svoji zadnji seji jasno poudarilo, da ustavnih dopolnil ni mogoče sprejeti na mitingih, s pritiskom in preglasovanjem. RK je s tem v zvezi ponovno poudarila, da Slovenija ne bo pristala na ustavne amandmaje, s katerimi se ne more strinjati. Delegati so se tudi jasno izrekli, da so vnaprejšnji očitki, češ da bo Slovenija kriva, če ne bo mogoče izpeljati gospodarske reforme, nesprejemljivi, in da take očitke odločno zavračajo.

Sejem stanovanjske
opreme v Kranju

Danes ob 9. uri dopoldne bo odprt 21. sejem stanovanjske opreme v Kranju. 192 slovenskih in 11 inozemskih razstavljalcev (Koroško predstavljajo podjetja Intrade, Schmidt in Foto-Horst iz Celovca) bo na tem sejmu prikazalo najsodobnejše pohištvo (dekorativno, notranje in stavbno), gradbeni material ter peči in kamine, pripravili pa so tudi specializirane razstave od moderne kuhinje do razstave gob.

Program sejma, ki bo trajal do 20. oktobra, je na tiskovni konferenci predstavil direktor Gorenjskega sejma Franc Ekar. Pričakujejo okrog 15.000 obiskovalcev iz Slovenije in tudi s Koroške. Ekar se je tudi izrekel za boljše koriščenje sejmskih kontingen-

tov s strani dežel Delovne skupnosti Alpe-Jadran. I. L.

Direktor PPC Gorenjski sejem Franc Ekar

Razpisuje delovno mesto
TAJNICE/TAJNIKA
POSLOVODJE

Pogoji: ustrezna izobrazba, praksa na področju tajniškega dela ter znanje nemščine, slovenščine in po možnosti angleščine.

Prošnje z dokazili (spričevala, življenjepis itd.) naslovite na naslov:

HAGO Trgovska družba z o.j.
8.-Mai-Straße 47/II, 9020 Celovec

Bertolt Brecht – in Beraška opera

V režiji Vinka Möderndorferja so 30. septembra v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju uprizorili Brechtovo „Opero za tri groše“ ali „Beraška opera“. S tem je celjskim gledališčnikom uspela najzahtevnejša predstava sploh.

V glavnih vlogah nastopajo Bojan Umek (Mac-heath-Macki Nož), Janez Bermež (Jonathan J. Peachum), Ljerka Belak (gospa Peachum), Maja Sever (Polly), Bogomir Veras (Brown, šef policije), Anica Kumer (Lucy), Milada Kalezić (Bezniška Jenny), Miro Podjed (Smith), Stane Potisk (Filch) in Jože Pristov (Kimball). Nadalje nastopa vrsta lopovov, prostitutk, beračev, beračič in policajev. Delo je prevedel Ervin Fritz.

Začetki „Beraške opere“ segajo nazaj v dvajseta leta. V Lyric Theatreu v Londonu so igrali 200 let staro družbeno-kritično spevoigro Johna Gaya „Beraška opera“ (The Beggar's Opera), ki so jo ponovili 2000-krat. Bertolt Brecht, ki je bil dobro informiran o gledaliških dogodkih, si je poskrbel izvirno

besedilo, ker mu je bilo za kapitalistični sistem simptomatično sodelovanje med zločinci in oblastjo. Na osnovi Gayeve predloge je napisal novo delo, „Opero za tri groše“, pesnik in skladatelj Kurt Weill pa je ustvaril glasbeno predlogo. Krstni predstavi 31. avgusta 1928 v gledališču Theater am Schiffbauerdamm je sledilo nekaj neverjetnega: Berlin je prevzela „vročica Opere za tri groše“. Po vseh ulicah in cestah so žvižgali in brundali „operne“ speve.

Za takšen uspeh sta bili odločilni dve značilnosti, ki jih je bilo po mnenju Brechta treba upoštevati: besedilo ne sme zapostavljati socialne kritičnosti, do nje pa mora pripeljati glasba, ki naj neprestano razbija iluzije. Zato je Brecht tudi zahteval, da mora biti glasba spisana vnaprej.

Po besedah Brechta je imela uprizoritev v Nemčiji silen političen in estetski učinek. Med drugim je nenadoma gledališče začel obiskovati mladi proletarijat – mnogim med njimi je bilo to prvič, da so si ogledali celo več ponovitev. Druga posledica pa je bila, da je velika buržoazija imela priložnost, da se smeje sama sebi in svojim napakam. Brechtu se je zdelo pomembno, da ljudem pokaže berače, od katerih je vsak popačena podoba ali izrodek. Gledalca pri tem spreleti groza pred lastno odgovornostjo za mizerijo.

Celjska uprizoritev „Opere za tri groše“ je pokazala, da tudi danes Brecht ni nič manj aktualen. V šestdesetih letih se problemi niso dosti spremenili. Edina razlika je v tem, da danes nastajajo na nekoliko drugačni ravni. Prav to pa bi moral biti razlog, da še bolj pozorno sledimo njegovim opozorilom preden bomo žrtve svoje lastne udobnosti.

Alternativni oktober v duhu kulturnega sožitja

Izobraževalna delavnica zelenih je v dneh okrog 10. oktobra izvedla poskus alternativnih prireditev, ki bi si zaslužile širši odziv publike. Toda vrsta prireditev s posebnim poudarkom na kulturnem ustvarjanju je bila važen in potreben primer, da se ob taki obletnici lahko razvija enakopravno sožitje obeh narodov na Koroškem.

Že začetna točka, ki sta jo oblikovala Waltraud Cooper in Dieter Kaufmann, je bila kazalo za možno drugačno smer. Na celovškem Novem trgu sta umetnika hotela opozoriti na obletnico priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji, hkrati pa spodbuditi večjo aktivnost proti oživljanju prav takih fašističnih in nacističnih tendenc na Koroškem in v Avstriji. Dunajski pisatelj G. Riuss pa je v referatu na univerzi ponažoril, da umetniška svoboda v Avstriji le ni povsem zajam-

čena, še posebej ne, če gre za kritične in napredne vsebine.

Uradno „koroško klimo“ in pojave novega in starega nacizma na Koroškem je s svojimi pesmimi predstavil in zavrnil Bernhard C. Bünker, ki je znan prav po ostri družbeni kritiki na račun mrčinjaških sil in tehnokratskih, naravo uničujočih oblastnikov. Poleg Bünkerja pa so kulturni spored štiridnevne prireditve oblikovali še zbor „Vox Nova“ iz Spittala, K&K Experimentalstudio,

skupina „Hirn mit Ei“, ter pevski zbor „Rož“ iz Šentjake. Prav zadnji je na svoj koncert privabil veliko množico nemško govorečih, katerim zapustil globok vtis o usodi narodov in narodnosti, ki so zatirani in ponižani zaradi polti, jezika,...

Na sporedu je bila tudi diskusija dr. Marjana Sturma in Karla Smolleja. Sturm je opozoril na to, da spričo splošne protimanjšinske politike tudi kultura Slovencev po večini le samoniklo životari, Smolle pa je skušal zagovarjati „novi dialog“. Na ostro kritiko iz publike proti njegovemu glasovanju za ločitveni model pa so sledile le glasne (in vsebinsko prazne) besede poslanca... -ma

HEUTE
IM

SLOVENSKI
VESTNIK

„Beschluss der Landesregierung ein neuerlicher Versuch der Verpolitisierung der Schulfrage“

Die pädagogische Fachvereinigung der zweisprachigen Lehrer in Kärnten erklärte in einer Stellungnahme zum Beschluss der Kärntner Landesregierung, Parteienvertreter in die Kontrollkommission des Bundes zum neuen Minderheitenschulgesetz zu entsenden, daß dies ein neuerlicher Versuch der Verpolitisierung der Kärntner Schulfrage ist.

Sollte Frau Unterrichtsminister dr. Hilde Hawlicek diesem Ansinnen der drei Kärntner Landtagsparteien

entsprechen und die Parteienvertreter mit Stimmrecht in die Kontrollkommission nachnominieren, stelle sich für die vier Mitglieder, die von den beiden slowenischen Zentralorganisationen in diese Kontrollkommission nominiert wurden, die Frage, ob eine weitere Mitarbeit in dieser Bundeskommission überhaupt noch sinnvoll erscheine, heißt es in der Presseaussendung der pädagogischen Fachvereinigung der zweisprachigen Lehrer Kärntens.

Zentralverband: Entscheidung über Beirat auf breiterer demokratischer Basis!

Der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten lasse sich in der Frage der Volksgruppenbeiräte nicht erpressen, sondern werde seine Entscheidung auf breiterer demokratischer Basis auf einer außerordentlichen Generalversammlung fallen, wenn der von Bundeskanzler dr. Vranitzky beim Gespräch am 6. Oktober 1988 zugesagte Terminplan über die Verwirklichung des Memorandums vom Frühjahr 1988 vorliegt.

Die Aufforderung des Landeshauptmannes von Kärnten, Dr. Ambrozy, bei der 10. Oktober-Feier, „ohne wenn und aber die Mitglieder für den Beirat zu nominieren, stellte einen unzulässigen Akt der Unterdrückung dar, der vom Zentralverband entschieden zurückgewiesen werden müsse. Der Zentralverband und die große Mehrheit der Kärntner Slowenen werden es in Zukunft nicht zulassen, daß die Kärntner Parteien die Volksgruppe noch tiefer zu spalten versuchen, um den Widerstand der Volksgruppe noch weiter zu schwächen und mit ihr ein leichtes Spiel zu haben.

Daß den Kärntner Parteien der vorausseilende Gehorsam des Grün-Abgeordneten Karel Smolle, der keine Legitimation zur Vertretung der Interessen der Kärntner Slowenen hat, entgegenkommt, möge den Befürwortern des für die slowenische Volksgruppe fatalen Smolle-Kurses eine Warnung und Anlaß zu einem Umdenken sein.

Der Zentralverband slowenischer Organisationen trete für eine Verständigung

und konstruktive Gespräche mit der Bundes- und Landesregierung ein, doch müssen dazu zuerst die Voraussetzungen gegeben sein, heißt es in der Erklärung des Zentralverbandes abschließend.

Theater Celje gastiert mit Brecht-Oper

Slovensko ljudsko gledališče (Slowenisches Volkstheater) aus Celje gastiert am 15. und 16. Oktober mit der „Dreigroschenoper“ von Brecht/Weill in Kärnten. Aufführungsorte sind die beiden Kultursäle in Latschach/Loče (15. 10.) und St. Primus/Sentprimoz (16. 10.). Beginn der beiden Vorstellungen jeweils 20 Uhr (pünktlich). Das Gastspiel des Theaters Celje wird vom Slowenischen Kulturverband organisiert und bietet einen großen kulturellen Genuß, begeisterten doch die Akteure bei ihrer Premiere am heimischen Theater restlos.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKUniv.-Prof. Dr. Pelinka zum Gedenkjahr 1938 – 1988:
„Die ganze Wahrheit ist die doppelte Wahrheit!“

Im Rahmen der Veranstaltungsreihe „1938 – 1988 Vergangenheit aufarbeiten – Zukunft bewältigen“ hielt der Innsbrucker Politologe Univ.-Prof. Dr. Anton Pelinka vergangene Woche im Bildungsheim „Sodalitas“ in Tainach einen Rückblick auf das Jahr 1938, wobei er nicht nur das gesamtösterreichische Erscheinungsbild im „Anschluß-Jahr“ zeichnete, sondern auch konkret auf die Kärntner Situation bzw. den Kärntner Deutschnationalismus und dessen Folgen für die slowenische Minderheit einging.

Pelinka eröffnete sein Referat mit der Feststellung, daß Österreich bis zum Jahre 1985 in Westeuropa sowohl politisch, wie auch kulturell anerkannt war, daß jedoch seit Mitte der 80iger Jahre das beherrschende Österreich-Thema im Westen dessen Vergangenheitsbewältigung ist; – verbunden mit dem Vorwurf, diese nicht ausreichend bewältigt zu haben.

Zu den Ereignissen des Jahres 1938 erklärte dann Pelinka, daß es hier zwei Wahrheiten zu beachten gäbe. „Die ganze Wahrheit ist nämlich die doppelte Wahrheit“, erklärte der Politologe.

Die erste Wahrheit sei, daß Österreich 1938 das Opfer einer militärischen Erpressung wurde, daß die Verfolgung von Antinazisten und Juden und Slowenen erfolgte, und daß über 70.000 Österreicher aus politischen Gründen inhaftiert wurden. Österreich sei – und dies ist auch in der „Moskauer Erklärung“ festgehalten – sicherlich ein Opfer der außenpolitischen Aggression der Hitlerregimes gewesen.

Dies sei die erste Wahrheit, jedoch nicht die ganze Wahrheit.

Die zweite Wahrheit sei, daß Österreicher auch Täter waren und diese Mitschuld Österreich in der „Moskauer Deklaration“ ebenfalls attestiert wurde. Pelinka erinnerte dabei daran, daß am Vorabend der Unterzeichnung des Österreichischen Staatsvertrages, also am 14. Mai 1955, die Österreichische Regierung die Mitschuld Österreichs aus dem Staatsvertrag „heraushandeln“ konnte, es jedoch eine historische Tatsache bleibe, daß Österreich und Österreicher sowohl Opfer, daß Österreich und Österreicher aber auch Täter waren.

Univ.-Prof. Pelinka zeigte in seinem Referat auch auf, daß kein anderes europäisches Land eine derart „einladende Haltung zur Einnahme durch das Herrenvolk“ eingenommen habe und daß es kaum ein anderes Land gab, in dem Juden und andere Minderheiten derart verfolgt und geringschätzig behandelt wurden.

Wie wird nun dieser „spezielle österreichische Fall“ des Jahres 1938 heute von

Österreich bewältigt? Dr. Pelinka gab in seiner Antwort zu bedenken, daß die „Zeitzeugen“ – Aktionen an den österreichischen Schulen sicherlich positiv zu bewerten seien, es jedoch gleichzeitig als problematisch anzusehen sei, daß in erster Linie Opfer des Nationalsozialismus „vorgeführt“ würden. „Wo bleibt jedoch die Täterseite bei diesen Zeitzeugenaktionen?“ fragte Pelinka, und verwies darauf, daß die Opfer des NS-Regimes im Grunde genommen Ausnahme-Erscheinungen waren, die für das Österreich des Jahres 1938 nicht repräsentativ waren.

Pelinka führte ferner aus, daß bei der Argumentation, daß Österreich das erste Opfer der Aggression Hitlers war, nicht vergessen werden dürfe, daß die Schuld dafür nicht in einer fehlenden Solidarität zu suchen sei, sondern die Politik der Isolierung des damaligen österreichischen Staates mit eine Ursache für den deutschen Einmarsch ohne internationale Proteste (Ausnahme war Mexiko – Anm. der Red.) gewesen sei. „Österreich bot selbst genug Voraussetzungen für diesen Einmarsch“, sagte Pelinka und zeigte dabei auf, daß der Antisemitismus in Österreich bereits in einem sehr starkem Maße vorhanden gewesen sei (er erwähnte in diesem Zusammenhang Georg von Schönerer und Karl Lueger) und daß es zweitens einen sehr ausgeprägten österreichischen Deutschnationalismus gab, für den ein Anschluß an das Deutsche Reich eine logische Folge war.

Als beachtenswerten Punkt erwähnte Pelinka in diesem Zusammenhang auch den Grenzland-Deutschnationalismus in Kärnten, der von den Nazis insofern aktualisiert wurde, als man die Parole aus dem Abwehrkampf „Kärnten-frei und ungeteilt“ in „Kärnten – deutsch, frei und ungeteilt“ umfunktionierte. Den Höhepunkt des Deutschnationalismus in Kärnten bildete dann die Aussiedlung der Slowenen im Jahre 1942.

Pelinka betonte dann in seinem Referat, daß mit der doppelten Wahrheit nach 1945 seitens der Österreicher und der österreichischen Politik sehr fahrlässig umgegangen

gen wurde. So sei die Opfervariante in den Vordergrund gestellt, die Tätervariante jedoch verdrängt worden. Nach außen hin, so Pelinka, wurde die Opferwahrheit forciert, vor allem für die internationale Öffentlichkeit, nach innen jedoch erfolgte der Eintritt der Nazis in die Parteien, die außenpolitisch jedoch nicht zugegeben wurde.

Auf Kärnten eingehend stellte Pelinka fest, daß die Opferwahrheit hier besonders stark in Erscheinung trat. Die offen zur Schau getragene Toleranz gegenüber nichtdeutschen Gruppen diene als Abwehr gegen die jugoslawischen Gebietsansprüche. „Mit der Unterzeichnung des Staatsvertrages hatten jedoch die Slowenen und Kroaten ihre Schuldigkeit getan“, führte Pelinka aus.

Pelinka resümierend zum Thema 1938 – 1988: Österreich hatte sich aus der Rolle des Jahres 1938 geschickt „herausgeschwindelt“, es habe jedoch die Folgen dieser Politik jetzt zu tragen. Zu lange sei die Opferrolle seitens Österreichs präsentiert worden, jetzt werde Österreich aufgrund der internationalen Sensibilisierung dieser Frage auch mit der Rolle des Täters konfrontiert.

Pelinka gewann diesem Aspekt aber auch etwas Positives ab. Österreich habe nun die Chance, zur gesamten Wahrheit Stellung zu nehmen; „auch wenn diese schmerzhaft ist, besonders was die Täter-Wahrheit anbelangt“. Österreich sei jetzt gezwungen, sich an diese Täter-Wahrheit zu erinnern und diese zu analysieren.

Und Pelinka zum Abschluß: es gäbe heute keine demokratische Republik Österreich, hätte der Nationalismus damals gesiegt, es gäbe auch kein demokratisches Österreich, hätte die Deutsche Wehrmacht gesiegt. „Es gibt die demokratische Republik Österreich, weil das NS-Regime und seine Wehrmacht besiegt wurden“, erklärte Pelinka, der die Zweite Republik nicht als „Produkt eines Kompromisses, sondern als Produkt des Sieges der Einen und der Niederlage der Anderen“ bezeichnete.

Und zu Kärnten meinte Univ. Prof. Dr. Pelinka abschließend: „Ein Sieg der Nazis und der Deutschen Wehrmacht hätte ein deutsches Kärnten bedeutet. Ein Sieg der Nazis hätte aber auch bedeutet, daß es heute keine slowenische Volksgruppe im ‚Reichsgau Kärnten‘ mehr geben würde!“

Ivan Lukan

Pesnik Januš in prevajalec Handke

Januševe pesmi spet
v prevodu P. Handkeja

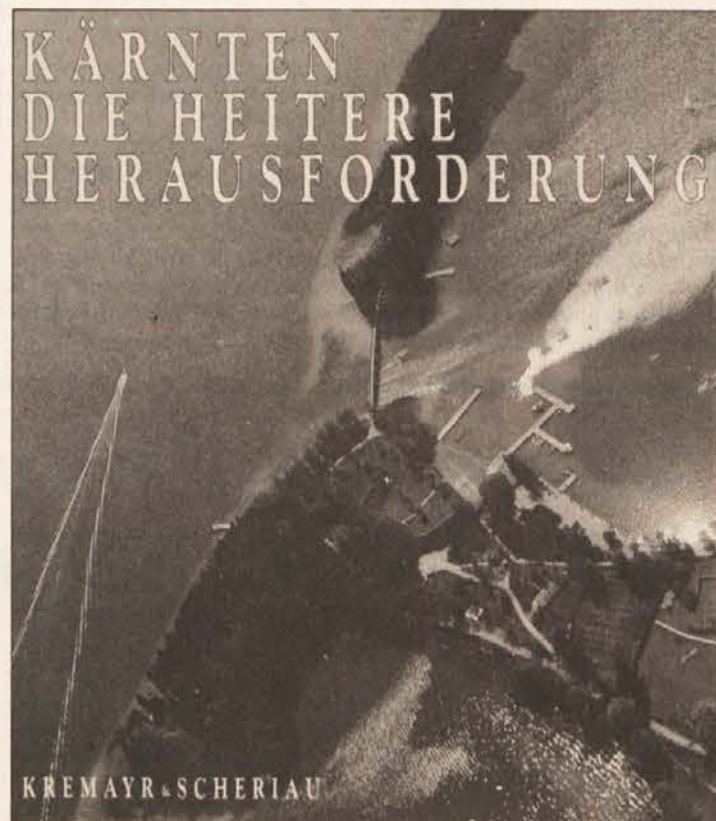
Pri avstrijski založbi Residenz Verlag je pravkar izšla nova zbirka pesmi Gustava Januša z naslovom „Wenn ich das Wort überschreite – Ko bom prekoračil besedo“. To je sicer drobna zbirka (16 pesmi), a vsebinsko zaokrožena celota in vredna vse pozornosti. Pesmi je v nemščino prevedel Peter Handke.

Januševa zbirka je snop čiste lirike, s katero se pesnik vidno odmika od svojih prvotnih besednih iger in ironičnih verzov. Ta njegov preobrat je močno prisoten že v njegovi prejšnji zbirki, sedaj pa je možno trditi, da je Januš našel novo govorico svoje izpovedi, govornico mirnih in razmišljujočih verzov; v dia-

logu z naravo in preko nje išče pot do spoznavanja in nesoglasij bivanjske resnice. V nekakšnem kratkem zagovoru ali pomisli Januš o svoji poeziji piše: „Na poti iz ugovora z jezikom iščem obnavljajočo se, razširjajočo obliko in jo najdem v brstju cveta jablane, v skupni mavrici, v ranljivem in vendarle prijaznem obrazu, v nadaljevanju. Izhod iz navidezno tako vase zaprtega zakona z besedo postane dostopen in preko vidne meje vodi v odprti in široko razvejani prostor k spoznanju.“

Janušovo zbirko je možno kupiti tudi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu; cena za izvod znaša 98 šilingov.

A. K.

Koroška, vedri izziv (Kärnten, die heitere Herausforderung), je naslov razkošnega albuma oz. edicije, ki jo izdaja nižjeavstrijska založba Kremayr in Scheriau. Založba si je zadala nalogo predstaviti pokrajine avstrijskih zveznih dežel s ptičje perspektive, kar postavlja predvsem fotografa pred zahtevno nalogo.

Tako so pred kratkim v celovškem studiu ORF predstavili reprezentančno knjigo s posnetki Georga Rihe, znani avstrijski pisatelj

Alfred Komarek pa je prispeval besedilo, v katerem na veder, čestokrat celo hudo mušen način opisuje zgodovino posameznih mest, objektov ali pokrajin na Koroškem. Z veseljem ugotavljamo, da je pri tem objektiv in se ne izogiba resnice, tudi tam ne, kjer je govor o izvoru krajevnih in drugih imen kot na primer Osojščici.

Knjiga stane 690 šilingov in je primerna za darilo, po njej pa bodo segali zbiralci dokumentacije in mojstrskih fotografskih posnetkov.

Z razstavo lutk in premiero igre *Revolucija* v deželi sadja in zelenjave je Lutkovna skupina dunajskih študentov minuli torek v Modestovem domu praznovala petletnico delovanja. Praznik dunajskih lutkarjev je s svojo prisotnostjo počastilo mnogo gostov, zlasti mentorji in predstavniki iz Slovenije Marjan Belina, Breda in Tine Varl, Janez Karlin, zastopniki koroških političnih in kulturnih organizacij, med njimi Matevž Grile, Nužej Tolmajer in številni ljubitelji lutkovne dejavnosti.

Pavli Zablatnik in Janez Karlin na otvoritvi razstave.

Praznik dunajskih lutkarjev

ANDREJ KOKOT

Lutke, ki so bile razstavljene v avli Modestovega doma, so bile posrečen prikaz petletnega delovanja skupine dunajskih študentov. Pri tem pa je bilo opaziti tudi umetniško roko Brede Varl, ki je izdelala osnutke lutk za predstavne, ki so jih dunajski lutkarji uprizorili v minulih petih letih. Breda je zelo bogata in je obenem mala retrospektiva umetniškega oblikovanja Brede Varl, ki sodi med vodilne ustvarjalce na tem področju v Sloveniji.

Janez Karlin, podpredsednik ZKOS in predsednik Združenja gledaliških skupin Slovenije je potem, ko je Pavli Zablatnik spregovoril v pozdrav, naglasil velik pomen slovenskega lutkarstva na Koroškem in tozadevni doprinos dunajskih študentov, ki se niso zadovoljili z pavlihovstvom (kašperlteam), temveč so koroško lutkarstvo privedli na visoko

umetniško raven. Seveda je bilo to možno le ob močni opori strokovnjakov kot so Marjan Belina, Tine Varl, Ani Mlakar, Tanja Zgonc in drugi. Nenazadnje je pripomogla tudi krepka finančna podpora s strani ZKO Slovenije, Krščanske kulturne zveze ter drugih kulturnih ustanov in organizacij.

Breda Varl

Tudi igra, ki so jo lutkarji dunajskih študentov v režiji Richarda Grilca naštudirali za svoj petletni jubilej, je bila na dostojni ravni. Besedilo so ob sodelovanju Marjana Beline napisali sami, za sceno je poskrbel Tine Varl, glasbo pa sta napisala Marica Kušej in Izidor Stern. Tako je lutkovna igra *Revolucija* v deželi sadja in zelenjave teamsko delo dunajskih lutkarjev, zato jim je treba izreči priznanje tudi s tega vidika. Igra sama je bila zelo zabavna, družbenokritična in posrečena parafraza na politike oz. oblastihlepnice. A jabolko, hruška, krompir, češnja in še drugi predstavniki sadja in zelenjave se kljub zatrevanju visoke demokratične zavesti niso mogli zediniti za skupnega kandidata, zato so svoje mesto našli spet tam, kamor spadajo – v shrambah in kuhinji.

Dunajski lutkarji so za svoj jubilej izdali tudi brošuro s kronologijo njihove dejavnosti.

Vili Vuk

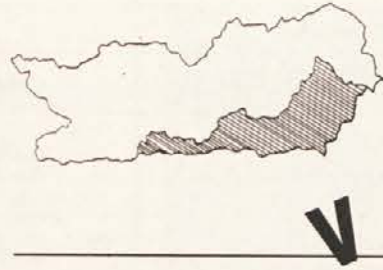
Poleg slovenskih gledališč pa bo Borštnikovo srečanje predstavilo tudi mednarodno gledališko ustvarjalnost. Tako bodo nastopili Vereinigthe Bühnen iz Gradca z Dorstovim delom Jaz, Feuerbach, gledališče Feuerzunge iz Marburga na Lahni s delom Germania mrtva v Berlinu Heinerja Müllerja in delavsko gledališče iz Gottwaldova (ČSSR) s Poslednjim letom Sare Bernhard Johna Murella.

Srečanje se bo končalo 30. oktobra s podelitvijo nagrad za ustvarjalne dosežke in Borštnikovega prstana za življenjsko delo enemu izmed vrhunskih igralcev sedanjih slovenskih gledališč.

Popravek

Pri zadnjem kulturnem pismu se je pri sliki pisca pripetila neljuba pomota. Namesto slike Vilija Vuka je bil objavljen portret Jožeta Horvata. Sodelovca Vuka in bralce prosimo, da nam ta spodrsličaj oprostijo.

uredništvo

V ZRCALU

Nova telovadnica za vse vaščane

Prvega oktobra je bila v Ločah na ljudski šoli slavnost ob otvoritvi nove telovadnice, ki se arhitektonsko dobro ujema s samo šolo ter otroškimi vrtcem. Služila naj bi šolarjem in tudi vsem vaščanom, zainteresiranim za telesno kulturo. Otvoritev sta oplešala tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero“ in mešani pevski zbor vaše skupnosti. Tudi šolarji sami, bodisi dekliška trojica s posrečeno slovensko deklamacijo ali korajžni drugošolec, so zbranimu občinstvu predložili, da je tudi šola v Ločah dvojezično domovje dveh narodnosti. Da je torej kakršnokoli ločevanje popolnoma zgrešeno, je še posebej podkrepil učitelj Jožko Wrolich z odličnim telovadnim nastopom svojih varovancev, saj je ob igri, ob športu jezik samo eden – prijateljski! Telovadnico sta blagoslovila domači župnik Jakob Škofič (tudi s

slovenskim očenašem) in protestantski pastor. Svojo premiero je ob tem imel novi deželni svetnik, bivši rožeški župan Schiller, ki je predal ključ upravitelju šole. Bekštanski župan inž. Helmut Hatze je posvetil kar nekaj preveč besed zastopniku deželne vlade, v ostalem pa je tolmačil razvojno pot objekta. Upravitelj šole dir. Karl Mikl je podal zgodovino ljudske šole v Ločah, ki prav letos slavi osemdesetletnico pričetka gradnje. Ob tej polpreteklosti mi ni bilo toplo pri srcu. Menda smo že pozabili na naše očete, naše dedije, ali pa nas je sram priznati, da so le-ti govorili po „domače“, po „naše“. Tudi nekaj besed v materinščini gospoda ravnatelja sem pogrešal – prav zdaj v tem ominoznem času novega dialoga. Ponujamo ga našim sodeželanom, prosjajmo za ljubezen...

F. Č.

Po Furlaniji

Krščanska kulturna zveza prireja v Furlaniji-Juljski krajini 3. koroške kulturne dneve. V Trstu, Gorici in nekaterih drugih krajih so že ali pa bodo nastopili pevski zbor „Rož“ s pesmimi ponizanih in razžaljenih, ansambel Drava, lutkovna skupina KPD Šmihel, na sporedu pa so tudi pričevanja o Sloveniji za časa nacizma in razstava Rudija Benetika.

Posebnosti

Na Koroškem trenutno nima zaposlitve 300 glavnosolskih učiteljev, javlja sindikat za javne službe. Ljudskošolski učitelji – pravi isti sindikat – pa nimajo večjih problemov z zaposlitvijo. Zato so si izmislili posebno možnost: glavnosolski učitelji lahko s tečajem, ki traja tri semestre – od februarja 1989 dalje –, opravijo izpit za ljudskošolske učitelje.

Kulturno pismo iz Slovenije

Maribor: Borštnikovo srečanje

20. oktobra bodo prostori Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru znova prizorišče vsakoletnega tekmovalnega srečanja slovenskih dramskih gledališč. Že triindvajsetič se gledališča zbirajo v drugem slovenskem kulturnem srečanju na Borštnikovem srečanju, ki je skozi dosedanja leta doseglo visoko stopnjo nacionalne kulturne prireditve in s tem obogatilo zlasti severovzhodni del Slovenije.

Letošnje Borštnikovo srečanje po do sedaj znanem programu kaže večjo strnjeno dogajanje ob tekmovalnem programu. Krči torej tisti krog ozračja, ki so ga oblikovali manjši gledališki dogodki. Najbrž je do tega prišlo zaradi pomanjkanja denarja, zadeva pa ni tragična, saj je na Borštnikovem srečanju vsekakor bistveno predvsem to, da se v desetih dneh zvrstijo vsa slovenska gledališča in da s tem nastane strnjena podoba o njihovih repertoarnih razmišljanjih in seveda umetniških dosežkih.

23. Borštnikovo srečanje bo

20. oktobra začela Drama SNG Maribor z uprizoritvijo drame Borisa A. Novaka Vojaki zgodovine, potem pa se bodo – vsak večer – zvrstili naslednji dramski ansambli: Slovensko stalno gledališče iz Trsta bo uprizorilo Cankarjevega Kralja na Betajnovi, Prešernovo gledališče iz Kranja Smoletovo Antigono, Eksperimentalno gledališče Glej iz Ljubljane delo Savannah Bay Marguerite Duras, Drama SNG Ljubljana Jančarjevega Dedalusa in Brechtovo dramo Gospod Puntila in njegov hlapec Matti, Slovensko ljudsko gledališče Celje Molierovo komedijo Zgrabite Sganarela, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica Strnišev Ljudozerce, Mestno gledališče ljubljansko Jančarjevo dramo Klementov padec, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo pa bo predstavila Genetovi Služkinji. Gledališki amaterji bodo temu dodali še Nušičevo komedijo Sumljiva oseba, ki jo bo izvedla gledališka skupina Kulturno-umetniškega društva Štefan Kovač iz Murske Sobote.

Zablatniško močvirje javna last

Občinski svet v Dobrli vasi je prejšnji teden soglasno sklenil nakup 95 hektarjev velikega Zablatniškega močvirja. Kupna cena: 9,4 milijona šilingov. Na tem področju, ki je pod naravno zaščito, živi predvsem mnogo vrst ptic. Nakup tega močvirja so dalj časa zavlačevali, zdaj pa je občini na voljo 1,75 milijona, hkrati pa bo odplačevala tudi obroke za ostalo spojeno vsoto.

Živahna šola s klovni...

V beljaškem kletnem gledališču je „študijski oder“ v torek začel novo gledališko sezono. Pod vodstvom Alfreda Meschniga želi letos pripraviti repertoar za vsakogar, se pravi različnega žanra in za vse starostne skupine. Otvoritvena je bila otroška predstava „Šola s klovni“ Friedricha K. Wächerja. V režiji Ingrid Ahrijeve so pripravili zelo razgiban predstavo, v katero vključujejo tudi otroke-gledalce. Včasih je med mladimi kar preveč zavrelo, saj je bila predstava tako sprostilna, da so se kar sami postavili na oder.

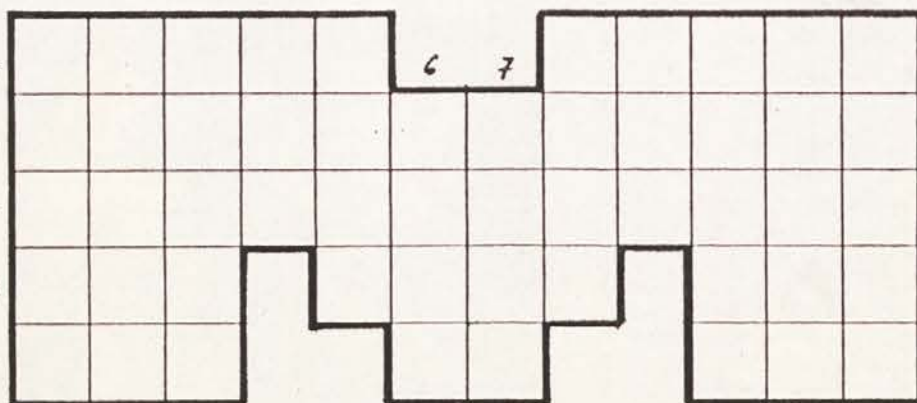
Izkoriščanje in zatiranje

Izkoriščanje in zatiranje „tretjega“ sveta ima več obrazov, prav tako kakor tudi kolonializacija Latinske Amerike še zdaleč ni le preteklost. Prav na to je z raznimi gledališkimi sredstvi opozoril Rudi Rhode v celovškem „Unikumu“. Prikazal nam je, da obstaja povezanost med Latinsko Ameriko in nami. Sploh je bil nastop Rhodeja, ki ga je nikaragvanski minister za kulturo Ernesto Cardenal povabil iz ZRN v Managvo, nazoren prikaz, kako „bogatejši“ na razne subtilne načine izžemajo „tretji“ svet.

PRIREDITVE

Datum	Kraj	Prireditelj	
Petek 14. 10. 20.30	Kulturna taberna pri Joklnu, v Celovcu	MUZIN POLJUB Nastopa: Thelema Breckpoint Satirični jazz-teater iz Münchna.	Kulturno društvo Pri Joklnu
Petek 14. 10. 19.30	pri Pušniku v Ločah	LITERARNI VEČER S TONETOM KUNTNER-JEM na citre bo igral prof. Stanko Lodrant.	SPD Jeka-Baško jezero
Sobota 15. 10. 20.00	Kulturni dom v Ločah	OPERA ZA TRI GROŠE (Bertolt Brecht) ali BERAŠKA OPERA Gostuje: Slovensko ljudsko gledališče Celje	Slovenska prosvetna zveza, SPD Dobrač, SPD Jeka Baško jezero, SPD Peter Markovič, SPD Rož, SPD Danica, SPD Vinko Poljanec, SPD Srce in SPD Trta.
Nedelja 16. 10. 20.00	Kulturni dom v Šentprimozu	OPERA ZA TRI GROŠE (Bertolt Brecht) ali BERAŠKA OPERA Gostuje: Slovensko ljudsko gledališče Celje	
Nedelja 16. 10. 15.00	župnišče v Apačah	OTROKŠI POPOLDAN	
Torek 18. 10. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	RUSKI PRISPEVEK H KRŠČANSKI EVROPI (nem.) Predava: Kardinal dr. Franz König	Sodalitas
Četrtek 20. 10. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	„1918–1938–1988: KONTINUITETA IN DISKONTINUITETA“ (nem.) Predavata: univ. prof. mag. dr. Norbert Schausberger in mag. dr. Christiana Potočnik	Sodalitas
Četrtek 20. 10. 20.00	Kulturna taberna Pri Joklnu Celovec	„... IN TI MORAŠ PROČ!“ – PREDSTAVITEV KNJIGE založbe za družbeno kritiko „... UND RAUS BIST DU!“ – Etnische Minderheiten in der Politik (Verlag für Gesellschaftskritik) Predstavitelj knjige in Alexander Langer (Južna Tirolska) in György Dalos (Madžarska) govorita o izkušnjah z ločevalno politiko. Podjiska diskusija: Peter Gstettner, Dietmar Larcher, Marija Jurč, Marjan Sturm; diskusijo vodi: Bernhard Perching.	
Sobota 22. 10. 20.00	Kulturni dom nad posojilnico v Dobri vasi	DOBER VEČER, SOSED! Nastopajo: Mešani zbor Srce, Sängerrunde Tauchendorf, Kvartet bratov Smrtnik	SPD Srce, Avstrijska liga za človekove pravice
Sobota 22. 10. 19.30	Kulturni dom v Šentjakobu	„PONIŽANI IN RAZŽALJENI“ Nastopa: Mešani pevski zbor Rož	SPD Rož in Avstrijska liga za človekove pravice
Sobota 22. in nedelja 23. 10.	Globasnica	SREČANJE KATOLIŠKE MLADINE VSEH NARODNOSTI AVSTRIJE Iz sporeda: sobota, 22. 10., (19.10) Pogovorni večer na temo „Manjšina in nenasilne akcije“ Nedelja, 23. 10. (10.30) Udeležence sprejmeta škofa Kapellari in Laszlo; nato procesija v spomin vsem žrtvam nacizma; 11.00 mladinska maša	
Nedelja 23. 10.	na pokopališču v Svečah	ODKRITJE GORŠETOVEGA SPOMENIKA	SPD Kočna
Ponedeljek 24. 10. 20.00	v kinodvorani na Bistrici v Rožu	DOBER VEČER, SOSED! Sodelujejo: MGVS St. Egyden/Sentilj, Gemischer Chor Althofen, „Vaščani pojo“, MoPZ SPD „Kočna“, Mešani cerkevni zbor Sveče, Slavnostni govornik: mestni svetnik dr. Gerhard Busek	Slovensko prosvetno društvo Kočna
Torek 25. 10. 19.30	Mestna hiša v Borovljah	DOBER VEČER, SOSED! Nastopajo: Moški zbor Slovensko prosvetno SPD Borovlje, Stadtchor Ferlach, Mešani zbor Rož društvo Borovlje, s koncertom „Ponižani in razžaljeni“	Slovensko prosvetno društvo Kočna Avstrijska liga za človekove pravice
Torek 25. 10. 19.30	Kulturni dom na Radišah	DOBER VEČER, SOSED!	SPD Radiše, Avstrijska Liga za človekove pravice.
Torek 25. 10. 19.30	Farna dvorana v Železni Kapli	DOBER VEČER, SOSED!	SPD Zarja, Avstrijska liga za človekove pravice
Sobota 29. 10. 16.00	pokopališče v Šentrupertu pri Velikovcu	CENTRALNA SPOMINSKA SVEČANOST ob dnevu mrtvih	Zveza koroških partizanov

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

A
B
C
D
E

Križanka brez črnih polj

Opisi za besede so podani po vodoravnih vrsticah in navpičnih kolonah, tako kot kažejo črke oziroma številke.

VODORAVNO: A. rahel skupek vlaken – sodobni brazilski pisatelj, avtor romanov s socialno-revolucionarno tematiko (Jorge, Pastirji noči); B. izredno dober in natančen strelec; C. vrsta atletskega teka z zaprekami (izraz je iz angleščine); D. barva kože, polt – pred leti priljubljen italijanski popevkar (Bobby) – letoviško mesto v neposredni bližini Opatije; E. ime ruske balerine Pavlove – namizna igra s črnimi in belimi kamenčki – krak reke Menam v Indokini

NAVPIČNO: 1. ime makedonskega pesnika Racina; tudi ime grškega filmskega režiserja Gavrasa; 2. makedonski štirinajstdnevnik za humor in satiro (iz črk besede NOTES); 3. zid; 4. dolga obdobja, epohe; tudi mesto na severu Peruja v bližini meje s Kolumbijo; 5. buldogu

podoben pes s krajšo dlako in kratkim, topim gobcem; 6. stil; 7. trup; 8. oznaka za igranje z lokom (v glasbi); 9. del harmonike; 10. ime filmskega igralca Delona; 11. lesni polizdelek; 12. veliko svetovno morje

sestavlil Jože Petelin

Rešitev iz prejšnje številke

◆	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	A	S	T	A	R	T	A	//	I	N	//	//
2	S	U	R	R	E	A	L	I	Z	E	M	//
3	K	R	A	N	J	S	K	A	G	O	R	A
4	L	O	T	O	//	M	O	N	O	L	O	G
5	E	V	E	//	//	A	H	//	R	I	Ž	A
6	P	I	N	T	//	N	O	Č	I	T	E	V
7	I	N	J	E	//	//	L	A	N	I	K	A
8	J	A	E	N	//	//	R	A	K	//	//	

RAZSTAVE

Celovec

Kulturna taberna Pri Joklnu (do 21. 10.) – Razstava del Hansa Langitza (Cartoons).

Kulturna taberna Pri Joklnu (21. 10.) – Odprtje razstave risb W.M. Pühringerja (do 24. 11)

Künstlerhaus Celovec (16. 10. – 5. 11.) – INTART 1988, Slovenija v gosteh na Koroškem. (Odprto: 10-13 in 16-19; ob nedeljah in praznikih zaprto)

Magazin in der Klostersgasse (15. – 29. 10.) – „O, kako goljufivo“, Nove lutke Burgis Paier. (odprto dnevno med 16 – 20).

Univerza za izobraževalne vede do 20. oktobra) – „Tam, kjer sežigajo knjige, ob koncu sežigajo tudi ljudi“. Razstava knjig, slik, časopisov, lepakov idr. o sežiganju knjig leta 1933 v Nemčiji.

Kleine Galerie im Künstlerhaus (do 15. oktobra) – „Protest in resničnost“, Vojteh Ravnikar.

Die Galerie 61 – Zoran Musič – Grafike in gvaši.

ORF (v foajaju) – (do 25. oktobra) – „Fotoimpressionen“ Brigitte Rohner.

Mohorjeva knjigarna (otvoritev v petek, 14. 10. ob 18.00) – Razstava del Antona Repnika (z Mute v Sloveniji). Umetnika bo predstavil dr. Ivan Sedej. Iz svojih zbirk bobral pesnik Tone Kuntner; na citre bo igral prof. Stanko Lodrant.

Tinje

Galerija Tinje (do 21. oktobra) – Razstava umet-

niških del slikarskega tedna v Svečah.

Galerija Tinje (22. 10.) – Odprtje razstave del Marte Kunauer – slike (olje) in osnutki za barvna okna.

Rožek

Galerija Rožek (do 30. 10.) – Razstava del Ernsta Gradischniga

Bodite tiho, saj sama vem, kaj je prav!

KAROLINA KOLMANIČ
Izzvenela je pesem

62

„Kako sta s sladoledom? Koliko si jih že polizal?“ se nežno obrne k Igorju.

„Samo dva.“

„In plavaš že tudi?“

Otrok je spustil svoje dolge temne trepalnice in v zadregi odkimal.

„Kaj praviš, če bi šla midva skupaj v vodo?“

Najprej se je vprašujoče ozrl k mami.

„Igorček, sam se moraš odločiti. Če striček bolje plava, se lahko nanj zaneseva.“

„Poskusila bova, če ne bo šlo, naju bo mamica reševala,“ je poudaril in se dvomljivo smehljal. Vera spremlja z očmi,

kako se Drago skloni, rutinsko prime otroka z desnico in otrokova roka se previdno oklene njegovega vratu, ko se spuščata po stopnicah.

„Tako, rokavčke in zdaj boš

bral z nogami, jaz te bom držal.“

Otrok je plaho sprejemal navodila. Iz oči je še sijal strah. Polčasi si je Drago pridobil košček zaupanja. Korak za korakom sta se spuščala globlje. Igor je sčasoma pogumnejše mahal. Ko je začutil, da je zaščitniška roka spustila, je s svojim „joj“ naznanil, da ve, kaj se dogaja, vendar je zmerno čofotal naprej.

„Igorček, vidiš, kako lepo si splaval,“ ga je pohvalila Vera.

„Res, da to še ni plavanje, ampak strah pred vodo je premagan in to je največ. Vse drugo bosta opravila jutri,“ je bodril Drago.

„Jutri?“ mu je Vera globoko pogledala v oči, kot bi mu očitala, da ne ve, kje se konča njuna sreča.

„Saj res,“ se je hitro popravil, „jutri vaju ni več tu.“

Zvečer sta telesi še enkrat burno zaplali. Izgineval je razum, čustvo in strast sta se intenzivno pretapljala in oba sta v bistvu želela, da ta moč in ta žar izžarevata še telo in srce. Dragova odlična ljubezenska tehnika, njegovi nežni objemi in venec toplih besed, vse to je zasenčilo Verino dosedanje ljubezensko življenje. Ura pa, kot kaže, enakomerno odmerja srečne in manj srečne trenutke in Vera se je s prikrito skrbjo ozrla nanjo:

„Dvajset do enajstih. Kaj boš rekel doma?“

Vprašanje ga je naravnost prebodlo:

„Vera, v hipu si vse, ne vse, veliko pokvarila.“

„Kar je izrečeno, se ne da

popraviti, vem pa, da je bilo povsem neumestno.“

„Logično je že. Človek mora do sebe in do svojih zavzetih neko zavestno stališče. In to se v meni v bistvu že dogaja. Vera, vem, da bom moral vse opraviti sam; po svoji vesti in pameti. To bo težko. In škoda, da si me prezgodaj opozorila. Vrgla si naju iz nekega sanjskega sveta na trda tla. Teh tal realnosti sem se izogibal, dokler sem mogel. Potiskal in dobesedno tlačil sem jih globoko v podzavest.“

Prsti so tiho in enakomerno bobnali po mizi, kot bi odkrivali njuno usodo...

Jesen je odela kraj s svojimi

toplimi barvami. Stanovanje, obrnjeno k poldnevju, je bilo še sveže in prijazno. Vera je popoldne sedela na robu postelje in opazovala sinov spremenjeni obraz. Lica so manj gorela. Tablete na mizi in skodelica čaja so vzbujali v njej nove, doslej neznane občutke, ki so bili vse prej ko ugodni. Ko je za trenutek odtrgala pogled, se je zaman skušala zatopiti v Delo. Črke so čudno poplesivale in misli so preskakovale na otroka. Ni si ga upala buditi, čeprav si je želela, da bi ji nekaj rekel. Strah pred večerom je njeno razpoloženje še slabšal.

(dalje prihodnjič)

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telex 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 18.000 dinarjev. Oglaš: 1/1 stran 12.000 avstrijskih šilingov, za Jugoslavijo 1.500.000 dinarjev.

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
PE 14. 10.	10.30 Dediščina Björndala; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Risanke; 17.30 Okoli sveta; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Primer za dva; 21.20 Nekoč; 22.05 Bitka v oblakih; 23.55 Aktualno; 0.00 Grog.	16.00 Wurlitzer; 16.45 Rosowski; 17.30 Divjim živalim na sledi; 18.00 2X7 – 7 dni sporeda na 2 kanalih; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Zrcalne podobe; 21.00 Burleska; 21.20 Oddaja o filmih; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.20 Šport; 23.20 Penthesilea; 2.55 Poročila.	9.50 Videostrani; 10.00 Mozaik; 11.00 Svet v zaslonu; 11.40 Po sledeh napredka; 12.20 Mandela; 13.30 Videostrani; 16.45 Mozaik; 17.45 Vrnitev antilope; 18.15 Sodobna medicina: operacija oči; 18.45 Risanke; 19.00 Vreme; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.25 Tujčeve roke; 21.25 Čas negotovosti; 22.25 Dnevnik; 0.55 Videostrani.	
SO 15. 10.	10.30 Fanfan, huzar; 14.05 Poletni dnevi v Gröndu; 14.20 Hči regimenta; 16.00 Wurlitzer; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Kdo brklja z nami; 17.30 Trener sem jaz; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Nogomet; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Rudi Carell-šov; 21.55 Šport; 22.25 Dve minuti svarila; 0.15 Boj svetov.	16.00 Narodna glasba podonavskih dežel; 17.00 Draga družina; 18.00 Operni vodič; 18.30 Prenos iz Metropolitanke opere Il Trovatore; 21.45 Zlati časi; 23.35 Union gala 88; 23.35 G. R. rok šov; 0.20 Hammer; 0.45 Poročila.	7.55 Videostrani; 8.05 Radovedni taček; 9.10 Majhen je poper; 9.40 Pogledi; 10.55 Naša pesem; 11.25 Izbor tedenske programske tvorbnosti; 16.55 Rana ura, zlata ura; 18.25 Da ne bi bolelo: opeklina; 18.45 Risanke; 19.30 Dnevnik; 19.59 Naš utrip; 20.25 Žrebanje; 20.35 S. Alexander: Hrestač; 21.30 Križ kraja; 22.45 Dnevnik; 23.00 Dolina Isse.	„Umor v Orient-expressu“ Sobota, 15. 10. 1988, TV LJ2, 20.10 in nedelja, 16. 10. 1988, TV A2, 20.15 – Romani Agathe Christie odlikujejo vedno novi prevodi in vedno nove naklade. Priljubljenost del temelji na obvladovanju dramaturških zakonitosti in prepoznavnosti pisanja. Zato so jih že od nekdaj prirejali za film in televizijo. V kriminalki „Umor v Orient-expressu“ je oblikoval slavnega detektiva s precejšnjo mero humorja Albert Finney (slika). Dogajanje je postavljeno v razkošni Orient-express v čas pred prvo svetovno vojno. Vlak obtiči nekeje v snežnih zametih, Hercule Poirot pa mora med številnimi potniki najti morilca ameriškega poslovneža.
NE 16. 10.	9.00 Poročila; 10.35 Tedenski pregled; 11.00 Ura tiska; 10.05 Dolomitski tat tihotopstva; 15.35 Krims-krams-otroški praznik; 16.45 Risanke; 17.05 Anderland; 17.35 Helmi; 18.30 X-razsežno; 19.20 Žrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 20.15 100 let Burgteatra; 21.45 Po volitvah v Nižji Avstriji; 23.15 Koncert salzburskih slavnostnih iger.	9.35 Linški zvočni oblak; 11.00 ORF-stereokonzert; 15.00 Športno popoldne; 17.00 Deželnozbornske volitve v Nižji Avstriji; 17.15 Klub senorjev; 18.00 Volitve v Nižji Avstriji; 18.02 Trailer; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Umor v Orient-ekspresu; 22.20 Vizije; 22.25 Ogenj in plamen.	9.20 Videostrani; 9.35 Otroška matineja; 10.20 Vrnitev antilope; 10.45 Cagney in Lacey; 11.30 Videomeh; 12.00 Ljudje in zemlja; 12.30 Videostrani; 14.35 Leta in dnevi tečejo; 15.40 Družinski kviz; 16.45 Hotel; 18.15 Slovenci v zamejstvu; 18.45 Risanke; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.05 J. Tihec: Vrtnice in kaktusi; Zdravo; Videostrani.	Novo mamilo Reaganova videotekst? Ponedeljek, 17. 10. 1988, TV A2, 22.20 – Je videotekst novo mamilo Francije? Nekateri primeri v zadnjem času vse bolj potrjujejo to domnevo. Dokumentacija o tem problemu pa bo nudila tudi vpogled v komunikacijski sistem Francije v devetdesetih letih.
PO 17. 10.	10.30 Umor v Orient-ekspresu; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Dennis; 17.25 Medved Bojan; 15.30 Kamen Marca Pola; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Miami vice; 2.00 Blagoslovljeni; 23.20 The Munsters; 23.45 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.30 Iskanje po izgubljenem paradizu; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Schwarzwaldska klinika; 21.00 Novo v kinu; 21.15 Šiling – gospodarski magazin; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.20 Vročica ob ekranu; 23.05 Al Jolson; Aktualno.	9.50 Videostrani; 10.00 Mozaik; Zrcalo tedna; 10.15 Naš utrip; 10.30 Pesem je rojena; 12.20 Videostrani; 17.00 Mozaik; Zrcalo tedna; 17.30 Radovedni taček; 17.45 Druga izmena; 18.15 Poljudnoznanstvena oddaja; 18.45 Risanke; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 D. Dunne: Dve gospe Grenvillovi; 21.10 Omizje; 23.10 Videostrani.	Reaganova dediščina Sreda, 19. 10. 1988, TV A2, 22.20 – Oktobra 1983 so vojaške čete ZDA zasedle karibski otok Grenada in s tem „pokazale svetu, da zna-jo ščititi svoje interese“, če potrebno, tudi z orožjem. Tovrsten način „zaščite“ interesov je bil odločilen za vso nadaljnjo politiko.
TO 18. 10.	10.30 Hči regimenta; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Viki in silaki; 17.30 Oddaja z miško; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Dežela gora; 21.05 Dallas; 21.55 Primi bombo, ljubček; 23.45 Zapadno od Santa Feeja; 0.10 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.30 Orientacija; 18.00 Superflip; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Kviz 21; 21.05 Zunanjepolitični report; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.15 Šport; 22.30 Klub 2; poročila.	9.50 Videostrani; 10.00 Mozaik; Šolska TV; 11.00 Angleščina; 11.20 Videostrani; 16.25 Videostrani; 16.40 Mozaik; Šolska TV; 17.40 Lonček kuhaj; 17.45 Ex libris; 18.45 Risanke; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 Veljko Radović: Milandar – drama; 21.30 Osmi dan; 22.10 Dnevnik; 22.25 Videogodba; 23.10 Videostrani.	„Novi“ Slovenski vestnik Nedelja, 16. 10. 1988, TV LJ1, 18.15 – V oddaji „Slovenci v zamejstvu“ bo tokrat tudi prispevek o „novem“ Slovenskem vestniku, ki od 4. 10. naprej izhaja dvakrat tedensko. V pogovoru z Lojzeto Kosom je glavni urednik Ivan Lukan utemeljil odločitve o dvakratnem izhajanju, urednik Andrej Mohar pa je spregovoril o težjih našega dela.
SR 19. 10.	10.35 Primi bombo, ljubček; 16.30 Skrinja zakladov; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Hetschcliff in Riffratt; 17.25 Risanke; 17.30 Dusty; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Nedeljski otrok; 21.45 Primer Paradin; 23.35 Kobra, prevzemite; 0.20 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 16.55 Šport; 18.45 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Življenjske črte – 4. zgodba; 21.45 Obrazi Evrope; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.20 To je bila Reaganova Amerika; 23.05 Šport; 0.05 Aktualno.	9.50 Videostrani; 10.00 Mozaik; Milandar; 11.50 Mostovi; 15.45 Videostrani; 16.00 Mozaik; Osmi dan; 16.40 Mostovi; 17.10 Angleščina; Ne pohodi ga; 18.15 Izgubljena govorica; 18.45 Risanke; 19.30 Dnevnik; 20.05 Film tedna: Kres v gorah; 22.05 Mali koncert; 22.20 Dnevnik; 22.35 Mednarodna obzorja; Videostrani.	Italija v Frankfurtu Nedelja, 16. 10. 1988, TV A1, 22.15 – Na 40. in jubilejnim knjižnem sejmu v Frankfurtu je sodelovalo 7.456 razstavljalcev iz 92 dežel. Založbo Drava v Celovcu je zastopala vodja založbe dr. Helga Mračnikar. „Italija v Frankfurtu“ pa je težišče oddaje o letošnjem knjižnem sejmu.
ČE 20. 10.	10.30 Nedeljski otrok; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Inšpektor Gadget; 17.25 Medved Bojan; 17.30 Risanke; 17.45 Klemen in Klementina; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Tele as; 21.45 Študij lota; 21.55 Ubežna točka San Franciska; 23.30 Kriminalka.	16.00 Wurlitzer; 17.15 Ptice v štirih letnih časih; 18.00 1-2-X (nogomet in toto); 18.30 Lokalni TV-spored; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Dinastija – Denverjev klan; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.15 Šport; 22.35 Klub 2.	9.50 Videostrani; 10.00 Mozaik; Slovar slikarstva; Glasbila in godci; 11.00 Malo jaz, malo ti; 12.30 Videostrani; 16.15 Videostrani; 16.30 Mozaik; 18.00 Glasbeni ropot; 18.45 Risanke; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 21.10 Lorca; 22.05 Dnevnik; 22.20 Retrospektiva jugoslovanskega filma; 30 let nagrade Jelen; 23.55 Videostrani.	Visoki kapitalizem Torek, 14. 10. 1988, TV LJ1, 21.20 – S kakšnimi idejami so bogati v prejšnjem stoletju opravičevali bogastvo? Kakšni zakoni so posvečevali zbiranje denarja? Po kakšnih merilih so ljudje zapravljali? To so težišča 2. dela oddaje o morali visokega kapitalizma v obdobju Darwina in Spencerja.
				Tragika gluha nemega fanta Sreda, 19. 10. 1988, TV LJ1, 20.05 – Režiser Fredi M. Murer je posnel leta 1985 film „Kres“ (Höhenfeuer), ki mu je prinesel nagrado na festivalu v Lesarnu, leto kasneje pa je bil predstavljen na dunajskem Viennalu. Pripoveduje o fantu, ki se je rodil gluhi in o njegovi sestri Belli. S starši živi na odročni kmetiji visoko v gorah. Belli ga uči pisati in brati in poskuša razumeti njegove občasne izpade jeze. Nekega dne se fant spre z očetom, nato pobegne še više v gore. Sestra pa ga poišče in mu prinese hrano. Takrat postaneta ljubimca. Sledijo tragični dogodki za vso družino.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE
18.10–19.00

Petek, 14. 10.
 Koroški liki
 (R. Vospornik)
 Jezikovni pogovori
 (J. Messner)

Sobota, 15. 10.
 Duhovni nagovor
 (žpk. H. Olip)
 Voščila
 (M. Hartmann)

Nedelja, 16. 10.
 Potopis: Klaus Einspieler, nagrajenec
 Evropskega sveta,
 absolvent slovenske

gimnazije na
 potovanju na
 otoku Ciper

Ponedeljek, 17. 10.
 80: SPD Trta v
 Žitari vasi

Torek, 18. 10.
 Partnerski magazin

Sreda, 19. 10.
 Narodno-zabavna
 glasba

Četrtek, 20. 10.
 Rož–Podjuna–Zilja

Komunikacija v dvojezičnem okolju

Ker ljudje nismo samo družbeno, temveč tudi družabno bitje, se moramo med seboj sporazumevati. Včasih se tudi ne moremo. Ponuja se torej vprašanje o kvaliteti komunikacije. In ker imamo ljudje sposobnost, da se znamo učiti, se lahko naučimo tudi več jezikov. Če obvladamo več jezikov, potem pa si moramo biti na jasnem, s kom, kdaj in kje govorimo kateri jezik. Da to včasih ni enostavno, to vemo Slovenci na Koroškem, ki smo vsaj dvojezčini – Kako občeati tako v zasebnem kot v javnem dvojezičnem okolju? Kakšna je naša zavest o dvojezičnosti? Kje tičijo problemi dvojezične komunikacije? Vprašanja se kar trgajo iz grozda. Zato ne more biti narobe, če o tej temi tudi javno spregovorimo in poiščemo uporabne in zadovoljive odgovore. Slovenski radio začneja novo serijo. Avtor je sociolog dr. Franc Merkač.

od
vsepovsod

Nevarnost

Najnevarnejši šport je kegljanje, saj terja največ smrtnih žrtev. Vzhodnonemški športni zdravnik Franke je ugotovil, da je 50% vseh smrtnih primerov športnikov v zvezi s kegljanjem. Kirurg Pankov pa je dejal, da so v nevarnosti predvsem starejši ljudje, ki telesnega napora pod (dodatnim) vplivom alkohola ne zdržijo.

A(v)stronavi

Zastopnik avstrijskega zveznega ministrstva je dejal, da so se v Moskvi domenili, da bo poletel v vesolje tudi prvi avstrijski kozmonavt. Cena: 85 milijonov šilingov. Sovjetska zveza bo pomagala pri izboru dveh kandidatov, jih usposabljal, ter pomagala pri transportu in vgradnji znanstvenih aparatov.

Elektronika in oblikovanje

Na petintridesetem sejmu elektronike na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču je letos sodelovalo 605 jugoslovanskih in 22 tujih razstavljalcev. Letos je bilo največ razstavnega prostora namenjenega profesionalni elektroniki, sestavnim delom in proizvodni opremini ter opremini za telekomunikacijo in računalništvo. Zabavno elektroniko pa so črtali iz sejmskega programa.

Te dni pa so v Cankarjevem domu v Ljubljani odprli tudi 12. bienale industrijskega oblikovanja, na katerem si lahko ogledate vsega 453 eksponatov, in ki je odprt še do 24. oktobra. Paleta razstavljenih del sega od strogo komercialnega oblikovanja pa tja do raznih logotipov – npr. za olimpijske igre, ki bodo leta 1992 v Barceloni.

Zeleni čaj

Pravijo, da je edina v Evropi; „čajhana“ – čajarna severno od celovškega Doma glasbe. Celovčani in gostje bodo v bodoče lahko pili čaje iz samovarja na mehkih preprogah in ob nizkih mizah. Odprli jo bodo šele v toplejši vigredi. „Čajarno“ so pripeljali iz 5000 km oddaljenega Dušanbeja, kjer so jo sedem mesecev krasili z ornamentami in narodnimi motivi. Ob navzočnosti sovjetskega ambasadorja je darilo sprejel celovski mestni svet ob navzočnosti članov Sovjetsko-avstrijskega društva. Menda bo v Dušanbeju kmalu stala prva „Kärntnerstube“.

Discoteka na ledu

Že v zadnjih letih je bila med mladino priljubljena takozvana „discoteka na ledu“, ki jo vsako soboto zvečer pri-

rejajo na celovškem drsališču v sejmski hali. Na ledeni plošči se ob sobotah zvečer zabava mladina. Letošnja novost je

discoteka sredi drsališča, ki jo popestri še posebna igra luči. Poleg tega pa bodo koroške firme prirejale modne revije.

Natrpane obale: 340 tisoč gostov navalilo na Jadran

V hotelih, turističnih naseljih, kampih, počitniških domovih in pri zasebnikih na Jadranu je bilo zadnji teden septembra 7,7 odstotka več gostov kot v istem času lani. Število domačih turistov je poraslo za 3,1, tujih pa kar za 8,7 odstotka.

V kampih je bilo v omenjenem obdobju 45,7 odstotka več gostov, predvsem iz tujine. Zadovoljni so tudi zasebniki, ki oddajajo sobe – imeli so namreč 27,3 odstotka več tujih obiskovalcev. V

posameznih počitniških domovih pa je bilo še konec septembra živahno kot sredi glavne turistične sezone. Statistični podatki namreč pravijo, da je bil obisk za 2,9 odstotka večji kot v istem času lanskega leta.

Na podlagi teh statističnih podatkov je Turistična zveza Jugoslavije ugotovila, da je konec minulega meseca v turističnih objektih preživljalo dopust okrog 340.000 gostov, od teh skoraj 200.000 tujih. Boljši obisk ob koncu septembra kot v istem

obdobju lanskega leta so imeli v Istri in Kvarnerju (za 21 odstotkov), na srednjem Jadranu (za 6,3 odstotka) in Slovenskem primorju (za 4,1 odstotka). Seveda so s tem porastom nočitev – predvsem gostov iz tujine – pridobile tudi banke, ki javljajo višje devizne dohodke. Več tujcev se je namreč tudi odločilo za menjavo denarja v uradnih menjalnicah, saj so uradni tečaj približali tako imenovani „črni borzi“. K povečanemu dotoku gostov prispevajo tudi posezonske cene.

Kar tri jubileje praznuje trgovina avtomobilov Kropfisch v Celovcu: samo podjetje obstaja 70 let, njegov poslovodja inž. Helmuth Riedl pa opravlja svoj posel že 20 let. Firma Kropfisch pa je tudi že 10 let prodajalec avtomobilov znamke Honda, ki so prav toliko časa na avstrijskem trgu. Prvo hondo v Avstriji je prodal prav Kropfisch.

SLOVENSKI VESTNIK

ŠPORT

- namizni tenis
- nogomet

Pravični remi

Namiznoteniški derbi med prvim moštvom NTK Celovec in ekipo iz Sel se je po več kot 4-urni tekmi končal neodločeno 5 : 5.

Predvsem tekma legionarjev – Vidic (NTK) je premagal Korenjaka – ter odločilna tekma med F.J. Smrtnikom (NTK) in Marti Oraže (Sele) sta trajali vsaka po 45 minut, v zadnji pa sta se igralca za eno samo točko borila skoraj 2 minuti.

Slaba vest iz Sel pa se tiče ženske ekipe: Selanke niso pridobile tretje gralke, tako da ne bodo tekmovala v državni A-ligi.

Spet A. Hanser

Arthur Hanser ne blesti le na prvenstvenih tekmah SAK, temveč tudi v majici koroške reprezentance. Tako je v torek v Trgu proti Štajerski dosegel oba zadetka za Koroško, ki pa je predvsem zaradi vratarja Niemetza (Žitara vas) podlegla z 2 : 3. Poleg Hanserja so bili med najboljšimi še Burger (SAK) ter Ramšak in Wölbl (oba Pliherk).

Zadnja vest: Košarjarji ABC Celovec so v prvi tekmi za Koračev pokal podlegli Carigradu s 96 : 130 in praktično že izpadli.

Novinarski žogobrc: naša zmaga

Grozili so nam s strašnim porazom, a pogoreli so sami. Kdo? Kolegi-uredniki koroških dnevnikov, ki so se pomerili s slovenskimi uredniki – in to v nogometu. Očitno pa niso računali z udarnostjo kombinacije Slovenski vestnik/naš tednik, še predvsem, ko smo igrali z legionarjem RTV Ljubljana. Zato pa so nam manjkali naši radijski aduti (Velik, Perč in Bogataj). Marjan Verdel iz tiskarne Drava je dosegel izenačenje (1:1), v streljanju enajstmetrovk pa smo bili „kanoni“. Zmagali smo! Zdaj pa nam kolegi že napovedujejo hudo maščevanje...

ŠPORTNI TERMINI

NOGOMET

Sobota, 15. 10. 1988: ATSV Wolfsberg – SAK (15), Železna Kapla – Tinje (15).

Nedelja, 16. 10. 1988: ATUS Borovlje – Lienz (15), Dobrla vas – ASK (15), Šentjakob – Wernberg (15), ASV – Žitara vas (10,15), Sachsenburg – Bilčovs (14,45), Šmihel – Liebenfels (10,30), Globasnica – Šentpavel (15), Sele – Žrelec (11).

NAMIZNI TENIS

Petek, 14. 10.: Sele I – Völkendorf (19), Področca – Sele II (19).

Ponedeljek, 17. 10.: NTK Celovec I – ÖDK (19), NTK Celovec II – LHK (19).

Četrtek, 20. 10.: Sele III – Liebenfels (19).